

Openbaar

Zaaknummer: 341145

Informatienota voor de Gemeenteraad

Antwoord op schriftelijke vragen Kernachtig Wijchen: Beantwoording vragen Kernachtig Wijchen - Overvol stroomnet

Collegedatum: 10 maart 2026

Kernboodschap

TenneT heeft gewaarschuwd dat extra maatregelen nodig zijn om te voorkomen dat ook kleinverbruik (zoals nieuwe woningen en MKB-aansluitingen) op een wachtlijst voor een aansluiting op het stroomnet komen. Aanvragen voor grootverbruikaansluitingen komen al langer op een wachtlijst, zonder extra ruimte kan die druk doorschuiven.

Er ligt een divers pakket aan maatregelen klaar, maar in de kern komen deze neer op meer bouwen (kabels en stations), slimmer gebruik (piekmomenten verminderen) en beter prioriteren. De Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft nieuwe regels opgesteld waarmee woningbouw en maatschappelijke voorzieningen voorrang kunnen krijgen. Als gemeente hebben we geen invloed op die volgorde, maar kunnen we wel helpen door plannen vroeg af te stemmen, netbewust ontwerp te stimuleren en ruimte/vergunningen voor netuitbreiding te steunen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)

Antwoord van het college

In navolgende tekst beantwoorden wij de gestelde vragen

1. Hoe urgent zijn de problemen rondom het overvolle stroomnet voor de gemeente Wijchen? Op welke termijn verwacht het college dat Wijchen hiervan concrete gevolgen zal ondervinden?

De problemen zijn heel urgent. In oktober 2023 heeft TenneT al congestie afgekondigd binnen het FGU-gebied (Flevoland, Gelderland, Utrecht) en sindsdien worden aanvragen voor grootverbruikaansluitingen op een wachtrij geplaatst. Hiermee ondervinden we al dagelijks de gevolgen van netcongestie. Om weer ruimte te krijgen op het hoogspanningsnet moet het FGU-net gesplitst worden in vier zogenaamde "pockets". Hiervoor moeten er nieuwe hoogspanningsstations gebouwd worden. In Wijchen weten we wat hiervan de impact is. Omdat er voor de regio Utrecht nog geen locatie is gevonden loopt deze uitbouw vertraging op. De verwachting is nu dat netcongestie op het hoogspanningsnet tot minimaal 2033 gaat duren. Tot dan moeten we het doen met het schaarse restant aan transportcapaciteit dat er nog is. Omdat alle aanvragen voor kleinverbruikaansluitingen nog steeds gehonoreerd worden neemt het restant aan transportcapaciteit steeds verder af. TenneT heeft nu gewaarschuwd dat zonder aanvullende maatregelen (maatregelen die extra ruimte vrijmaken) ook kleinverbruikaansluitingen op een wachtlijst komen. Dit zou al kunnen gebeuren vanaf

aankomende zomer. Dit zou directe gevolgen kunnen hebben voor iedereen die een nieuwe of aangepaste kleinverbruikaansluiting nodig heeft. Dan gaat het bijvoorbeeld om nieuwe woningen en het MKB. Hierbij moet genuanceerd worden dat deze communicatie vanuit TenneT over het hele FGU-gebied ging, en niet specifiek over Gelderland. Hoewel de elektriciteitsnetten in het FGU-gebied nauw met elkaar verbonden zijn, speelt afstand nog wel een rol. Liander verwacht dat maatregelen dicht bij het knelpunt in Utrecht effectiever gaan zijn dan maatregelen in Gelderland.

2. Kan het college per categorie aangeven wat de impact en mogelijke gevolgen zijn van het overvolle stroomnet op:

- **de woningbouw, bijvoorbeeld in Wijchen-West;**

Zie bovenstaand antwoord. We weten voorsnog niet of de woningbouw direct geraakt gaat worden. De gemeente blijft in gesprek met Liander over Wijchen-West, hier wordt nog steeds aangegeven dat dit project op groen staat. Wel komen er vanaf 2027 normen voor netbewust bouwen vanuit de provincie. Nieuwe woningbouwprojecten zullen dan aan bepaalde richtlijnen voor een maximale piekbelasting moeten voldoen. Dit kan effect hebben op bestaande plannen die dan nog geen omgevingsvergunning hebben. Deze regels moeten ervoor zorgen dat er meer ruimte op het net overblijft.

- **nieuwe maatschappelijke voorzieningen, zoals Hart van Zuid en de nieuwe school Westwijzer;**

Alle aanvragen voor een grootverbruikaansluiting (zoals voor een school) kwamen sinds eind 2023 op een wachtlijst. Vanaf begin dit jaar is het nieuwe ACM-prioriteringskader van kracht. Dit betekent dat aanvragen met een maatschappelijke functie voorrang mogen aanvragen op de wachtlijst. Voor de Westwijzer komt dit prioriteringskader waarschijnlijk te laat, hier wordt een oplossing met zonnepanelen en bestaande gasaansluiting ingezet.

- **de uitbreiding van bedrijventerrein Bijsterhuizen;**

Antwoord: Het bedrijventerrein kan tot ongeveer 2033 geen aansluiting krijgen op het stroomnet. Door het gebruik van zon en windenergie kunnen er toch mogelijkheden zijn het bedrijventerrein van stroom te voorzien. Dit wordt op het moment verkend.

- **de verdere duurzaamheidsambities van de gemeente?**

Netcongestie zal impact hebben op de duurzaamheidsambities. Dit is regio-breed, zo geeft ook de GMR in de RES 2.0 al aan dat een deel van het bod geraakt zal worden door netcongestie. In Wijchen zien we dit bijvoorbeeld bij zonnepark Bankhoef, dat nog geen aansluiting op het stroomnet heeft. Het is de verwachting dat ook de plaatsing van laadpalen moeilijker gaat worden. Er is ook een andere kant, zo kan slim laden juist weer een positieve bijdrage leveren aan de balans op het stroomnet. Het is dus niet zo dat niks meer kan, maar wel dat er nieuwe oplossingen moeten komen. Een deel van de duurzaamheidsambities, zoals onze isolatieopgave, ondervindt geen hinder van netcongestie, maar draagt wel bij aan het oplossen ervan.

3. Kan het college aangeven welke stappen de provincie en netbeheerder TenneT (en eventuele andere betrokken netbeheerders) voornemens zijn te zetten in relatie tot de netcongestie?

De provincie, het Rijk, de netbeheerders, de Groene Metropoolregio (GMR) werken allen aan plannen om netcongestie te verminderen. In grote lijnen komen de oplossingen neer op: meer bouwen, slimmer gebruik en betere prioritering. In de recente berichtgeving geeft TenneT ook aan een maatschappelijke discussie te willen voeren over hoeveel risico we aandurven op het stroomnet. TenneT geeft in haar eigen berichtgeving aan op korte termijn met "vier krachtige interventies" meer ruimte te willen maken. Dit kan hier worden teruggelezen: <https://www.tennet.eu/nl/nieuws/krachtige-interventies-flevopolder-gelderland-en-utrecht-nodig-om-aansluitstop-voor-kleinverbruik-te-voorkomen>

4. In hoeverre heeft de gemeente Wijchen invloed op de keuzes die in het vervolgproces worden gemaakt, bijvoorbeeld bij de prioritering van projecten en ambities?

Tot kort geleden werden alle aanvragen op het stroomnet aangesloten op een "first come, first serve" basis. Hier komt echter verandering in door het ACM-prioriteringskader. Dit zorgt ervoor dat projecten met hoge maatschappelijke prioriteit (zoals ziekenhuizen, scholen, woningbouw, en projecten die netcongestie verlichten) voorrang krijgen. Als gemeente hebben wij geen mogelijkheden zelf mee te kiezen welke projecten voorrang krijgen. Wel kunnen we bijvoorbeeld invloed uitoefenen door:

- Het tijdig programmeren van ruimtelijke ontwikkelingen met de netbeheerders, zodat deze gericht kunnen plannen.
- Netbewust ontwerpen van gebiedsontwikkelingen
- Faciliteren van ruimte en vergunningen voor netinfrastructuur en flex-oplossingen.

5. In hoeverre betekent de huidige netcongestie dat verdere elektrificatie in Wijchen wordt vertraagd, bijvoorbeeld doordat nieuwe woningen en maatschappelijk vastgoed (vooralsnog) ook van een gasaansluiting moeten worden voorzien?

Nieuwe woningen krijgen per 1 juli 2018 geen nieuwe gasaansluiting meer. Netcongestie verandert dit uitgangspunt niet. Het kan wel zo zijn dat bestaande gasaansluitingen langer worden behouden. Ook hebben de netbeheerders hun voorkeur uitgesproken voor hybride warmtepompen in plaats van 100% elektrische warmtepompen, omdat deze het net minder belasten. Op hoogspanningsniveau wordt gekeken naar de inzet van gasturbines om flexibel vermogen te bieden. Maar dit zijn geen tekenen van een vertraging van elektrificatie. Netbeheerders bouwen juist in historisch tempo bij: zo gaat er tot 2050 naar verwachting 100.000 km aan nieuwe kabels gelegd worden en komen er 50.000 transformatorhuisjes bij. Als dit op korte termijn niet voldoende is om de vraag bij te benen wordt de oplossing vooralsnog voornamelijk gezocht in slimmer gebruik van het stroomnet en beter prioriteren.

6. In hoeverre kan de gemeente Wijchen alsnog profiteren van het geplande hoogspanningsverdeelstation op Wijchens en Gelders grondgebied, dat naar verluidt primair wordt ingezet voor verlichting van het Brabantse stroomnet?

Het geplande 380 kV-station is inderdaad voor versterking van het Brabantse stroomnet. Wijchen heeft belang bij een goed functionerend nationaal stroomnet, maar zal wat betreft netcongestie waarschijnlijk geen directe voordelen uit dit hoogspanningsstation kunnen halen. Wijchen zal op haar beurt weer verlicht moeten worden door (onder andere) een nieuw te bouwen hoogspanningsstation in Utrecht. De netbeheerders moeten alle gebruikers gelijk behandelen op het stroomnet en mogen geen partijen voordelen geven in ruil voor tegenprestaties. Compensatie en omgevingsafspraken kunnen natuurlijk onderwerp van gesprek zijn, maar dit kan niet in de vorm van voorrang op het stroomnet.